

# בבא בתרא עט

## יום א' של זמן הירוחינו

משה שווערד

### 1. ספר בניהו בן יהוידע על בבא בתרא דף עח/ב

באו ונחשוב חשבוננו של עולם. נ"ל בס"ד דאמרו רז"ל [קדושין מ' ע"ב] לעולם יראה אדם כאלו כל העולם כולו חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, עשה עבירה אחת הכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה. וידוע דהיצר הרע מטעה את האדם שמראה לו שהוא עצמו רובו זכיות דמחשיך את עיניו, שאינו רואה במומין שלו הרבים ועצומים, ואדם כזה אם תבא לידו מצוה אחת, והיצר הטוב מיעצו למהר לעשותה, יבא היצר הרע ויקרנו באומרו למה תדחוק עצמך בקיום מצוה, הלא אתה עשיר דרובך זכיות, ואם תחסר ממך מצוה זו מה בכך, וכן אם בא לידו עבירה יאמר לו היצר הרע אם תעשנה מה בכך, אך בזאת יהיה האדם שולט ביצר הרע ולא יטעהו בדברים אלו, אם הוא אינו מביט בחשבון עצמו, אלא יראה עצמו מעשיו מעורבים עם מעשים של העולם, הן לזכות הן לחובה, אז ודאי יש לו לחשוב, אולי הוא וכל העולם שקולים הזכיות כנגד העונות, ועתה אם עשה זו המצוה הכריע עצמו וכל העולם לכף זכות, ואם עשה עבירה אחת הכריע הכל לכף חובה, הא ודאי ירוץ למצוה לעשותה ויברח מן העבירה, כי בשלמא בשלו לבדו יוכל היצר הרע להטעותו להראות לו שהוא רובו זכיות, אבל בחשבון של העולם איך יוכל לרמות אותו איך הוא נוטה, לרוב זכיות, או להפך, על כן יאמרו אלו המושלים ביצורם באו ונחשוב חשבוננו של עולם, כלומר לא נחשוב חשבון כל אחד בפני עצמו אלא נחשוב חשבוננו בכללות העולם בתערובת ושותפות הכל ביחד, ואז נוכל לחשוב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. ובסה"ק בן איש חי פרשת שלח לך, פרשתי בס"ד עוד בזה ע"ש:

### 2. בעל הטורים על במדבר פרק כא פסוק כז

(כז) על כן יאמרו המושלים - בגימטריא אלה המה המושלים ביצורם:

### 3. ספר מסילת ישרים - פרק ג

כלל הדבר, יהיה האדם מעין על מעשיו פלם ומפקח על כל דרכיו שלא להניח לעצמו הרגל רע ומדה רעה, כל שפן עברה ופשע. והנני רואה צרף לאדם, שיהיה מדקדק ושוקל דרכיו דבר יום ביומו, פסוחרים הגדולים אשר יפלו תמיד כל עסקיהם למען לא יתקלקלו, ויקבע עתים ושעות לזה, שלא יהיה משקלו עראי אלא בקביעות גדול, כי רב התולדה הוא. ותקמינו זכרונם לברכה הורונו בפרוש צרף החשבון הזה, והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (בבא בתרא עח, ב), "על כן יאמרו המושלים באו חשבון", (במדבר כא כז), "על כן יאמרו המושלים ביצורם באו ונחשוב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה" וכו'. וזה פי העצה האמתית הזאת לא יוכלו לתת אותה ולא לראות אמתה אלא אותם שיקבר יצאו מתחת יד יצורם ומשלו בו, פי מי שהוא עדין חבוש במאסר יצרו אין עיניו רואות האמת הזאת, ואינו יכול להפירה, פי היצר מסמא את עיניו ממש והנה הוא כהולך בחשך שיש לפניו מכשולות ואין עיניו רואות אותם, והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (בבא מציעא פג, ב), "תשח חשך ויהי לילה" (תהלים קד, כ) - זה העולם הזה שדומה ללילה. והבן כמה נפלא המאמר האמתי הזה למי שמעמיק להבין בו. פי הנה חשך הלילה - שני מיני טעיות אפשר לו שיגרום לעין האדם, או יכסה את העין עד שלא יראה מה שלפניו כלל, או שישטעה אותו עד שיראה לו עמוד כאלו הוא אדם ואדם כאלו הוא עמוד. כן חמריות וגשמיות העולם הזה הנה הוא חשך הלילה לעין השכל וגורם לו שתי טעיות. האחת, אינו מניח לו שיראה המכשולות שפדרכי העולם ונמצאים הפתאים הולכים לבטח ונפלים ואובדים מבלי שהגיעם פחד תחלה, והוא מה שאמר הפתוב (משלי ד, ט), "דרך רשעים כפאפלה לא ידעו במה יפלו", ואומר (שם כב, ג), "ערום ראה רעה ונסתר ופתים עברו ונענשו", ואומר (שם יד, ט), "ויכסיל מתעבר ובוטח", פי לפם בריא להם כאלו ונפלים טרם ידעו מהמכשול כלל. והטעות השני, והוא קשה מן הראשון, הוא שמשטעה ראיתם עד שרואים הרע כאלו הוא ממש טוב, והטוב כאלו הוא רע, ומתוך כך מתסזקים ומתזקקים מעשיהם הרעים, פי אין די שחסרה מהם ראית האמת לראות הרעה אשר נגד פניהם, אלא שרואה להם למצא ראיות גדולות ונסיונות מוכיחים לסברותיהם הרעות ולדעותיהם הפונבות, וזאת היא הרעה הגדולה המלפפתם ומביאתם אל פאר שחת.

### 4. רשב"ם מסכת בבא בתרא דף עח עמוד ב

הפסד מצוה - שמתבטל מריוח בשביל שעוסק במצוה או נתן צדקה ומחסר ממונו כנגד שכרה המרובה לעתיד. ושכר עבירה - שלא להשתכר בעבירה עכשיו כנגד הפסדה שיפסיד יותר לעתיד.

### 5. משנה מסכת אבות פרק ב

והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה

## 6. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות פרק ב

אחר כך אמר שראוי להזהר במצוה שייחשב בה שהיא קלה, כגון שמחת הרגל ולמידת לשון קודש, ובמצוה שהתבארה חומרתה, כמו מילה וציצית ושחיטת פסח. ושם סיבת זה, שאין אתה יודע מתן שכרן, ובאר זה הענין כמו שאספר, וזה, שהתורה כולה - ממנה מצוות עשה ומצוות לא תעשה. אמנם מצוות לא תעשה, הנה ביאר הכתוב העונש על כל אחת מהן, מלבד המעט, וחייב בקצתן מיתות, ובקצת כרת, ומיתה בידי שמים, ומלקות, וידענו מן העונשים מצוות לא תעשה כולן, מה מהן איסורו חמור ומה מהן למטה מזה, והן שמונה מדרגות: המדרגה הראשונה, והיא החמורה שבהן - הם הדברים אשר חייב בהם סקילה. והמדרגה שלמטה מזו - מחוייבי שריפה. והשלישית - מחוייבי הרג. והרביעית - מחוייבי חנק, והחמישית - מחוייבי כרת. והששית - מחוייבי מיתה בידי שמים. והשביעית - מחוייבי מלקות. והשמינית - לארין שאין לוקין עליהן. ומאלה המדרגות נדע גדול החטא וקוטנו. אבל מצוות עשה - לא נתבאר שכר כל אחת מהן מהו אצל ה', עד שנדע מה מהן יותר חשוב ומה מהן למטה מזה, אלא ציוה לעשות מעשה פלוני ופלוני, ולא יודע שכר איזה משניהם יותר גדול אצל ה', ולפיכך ראוי להשתדל בכולן. ומפני זה העיקר אמרו: "העוסק במצוה פטור מן המצוה", מבלי הקשה בין המצוה אשר הוא עוסק בעשייתה והאחרת אשר תחלוף ממנו. ולזה גם כן אמרו: "אין מעבירין על המצוות", רצונו לומר: אם הזדמן לך מעשה מצוה, אל תעבור ממנו ותניחנו כדי לעשות מצוה אחרת.

## 7. ספר שערים מצויינים בהלכה

המושלים אלו המושלים ביצרים כו', בואו ונחשב חשבוננו של עולם כו' יש לדקדק אם הם מושלים ביצרים, למה צריכין לחשבון הזה. ומפרש הנצי"ב בתשו' משיב דבר (ח"ב סי' ט) ובהרחב דבר (חקת כא-כז) דלא דיברו חז"ל כאן בענינים שבין אדם לשמים, אלא מיירי בעניני הליכות עולם, דיש עושה מחלוקת לשם מצוה, אע"ג שהוא יודע שאסור לעשות מחלוקת או לרדוף אדם מישראל, מ"מ חושב שזה עבירה לשמה, ויקבל שכר על זה, כדאיתא במס' נוזר (כג:): גדולה עבירה לשמה, ויש לזה ב' תנאים, א) שלא יהנה מאותה עבירה כלל [עי' בדברינו שם ד"ה והא קא מתהניא], ב) שיש לחשוב אם כדאי עבירה זו המחלוקת לגבי המצוה שחושב שיצא מזה, וזהו מה שאמרו חז"ל המושלים ביצרים, היינו שאין להם שום הנאה כמה שעושה עבירה זו לשמה, ואח"כ בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה שיגיע עי"ז, נגד שכרה שיקבל מזה המצוה, ויכול להיות שההפסד שיגיע יהא מרובה משכרה כו', עי"ש דבריו הנעימים.

וביערות דבש (ח"ב דרוש א) מפרש, דלכאורה בלא"ה תמוה, איך שייך חשבון בהפסד עוה"ז נגד שכר עוה"ב, הלא יפה שעה אחת בעוה"ב מכל חיי העוה"ז [עי' ירושלמי ע"ז פ"ג ה"א], וא"כ אין זה בסוג החשבון, וכי נימא לחשוב כמה גרגרין עפר חרצות בשוויים כנגד אבנים טובות ומרגליות, הלא אין ערך לזה, ואינו בכלל חשבון כלל, אלא הביאור בזה, דלא דיברה התורה בשוטים הללו לחשוב עבירה בשביל הנאת ממון כנגד מצוה, אלא הכי פירושו, דהנה איתא במס' יבמות (סד.) דאף שמצות פריה ורביה גדולה מאד, מ"מ מי שנפשו חשקה בתורה יכול לבטלו, ולכן איתא

במס' כתובות (סב:): התלמידים יוצאים ללמוד תורה שלא ברשות, דאף שמבטלים מפו"ר לית לן בה, ולכן בואו חשבון, דהלא מבטל מפו"ר, והרי כאן הפסד שכר לעוה"ב, אבל לעומת זה יעשו חשבון כמה עוצם השכר מתורה בעוה"ב, ואם זה יעלה יותר יעשה זה, וזהו הפסד מצוה זו כנגד שכר מצוה אחרת, אשר שכרה יותר, אך לא הותר לבטל מפו"ר בשביל ת"ת אלא מי שבטוח שלא יהיה לו הרהור כלל ולא יתגבר עליו יצה"ר כלל, אבל זולת זה אסור לבטל, אף שת"ת יותר עדיף, וא"כ באנשים כאלה בטל החשבון וא"צ לחשוב, דאע"פ ששכר המצוה השנייה גדולה יותר, מ"מ צריך לשמור שלא יתגבר יצרו, וזהו כוונת הגמ' המושלים ביצרים, דרק אלו שיצרים מוכנע ואינם חוששים כלל, הם עושים חשבון הפסד מצוה זו כנגד שכר מצוה אחרת כו', עי"ש שהאר"ן בזה.

## 8. ספר שערים מצויינים בהלכה

דף עט. כל הפורש עצמו מדברי תורה נופל בגיהנם, שנאמר "אדם תועה מדרך השכל וגו'". נראה לפרש דאם יחשוב האדם שיכול להיות יהודי ירא ושלם בלא לימוד התורה, ומעצמו יחשוב מה יעשה האדם וחי, סופו שיטעה ויחמיר במקום שהקילה תורה, ויקיל במקום שהחמירה תורה, דבכל דבר ודבר צריכים להתנהג עפ"י התורה במסחר בשוק, בכהכ"נ ובכהמ"ד, בביתו ובבית אחרים, במטבח בחדר האוכל ובחדר השינה ואפי" בכהכ"ס, והכל נמצא בארבעה טורים, ואם יעשה האדם לפי דעתו סופו שיפול בגיהנם. וע"ז אנו מתודין [וידוי דרכינו נסים] "את אשר הקלת החמרת, ואת אשר החמרת הקלתי". ובפסקי התוס' במס' מנחות (סי' קיח) כתב בזה"ל, "ומעניות דעת מחמירין בקל ומקילין בחמור". וכן בתשו' דברי חיים (ח"ב יו"ד סי' קז) כתב בזה"ל, "בעוה"ר הפכו הסדר, מקילין במה שהחמירה תורה ומחמירין בחסידות".

## 9. ספר בניהו בן יהוידע על בבא בתרא דף עט/א

מהאש יצאו, והאש תאכלם. פירש רשב"ם ז"ל, מן התורה פרשו, דכתיב בה דברי כאש. וקשא הוה ליה למימר פרשו ומאי יצאו. ונ"ל בס"ד, דאמרו רז"ל ישראל נשמותיהם מושרשים באותיות התורה, ולכן לא יש בר ישראל, שאין רמז לשמו בתורה, ולכן אמר מהאש יצאו.

## 10. דף על הדף בבא בתרא דף עט עמוד א

בגמ': כי אתא רב דימי א"ר יונתן כל הפורש עצמו מדברי תורה נופל בגיהנם. בדברים בעיתם עמד על הלשון 'נופל בגיהנם', דלכאורה מה ו'נופל'. אלא דידוע מה שאמרו חז"ל 'עבירה גוררת עבירה', ובוזה עוררו אותנו שאם עושה אדם עבירה אחת, ירד שליבה אחת מסולם ההשתלמות, וזה גורר שירד עוד מדריגה אחת, אבל עדיין אוהז בעמודי הסולם, ויכול לשוב ולטפס ולעלות, מה שאין כן הפורש עצמו מדברי תורה מרפה אחיזתו בעמודים, ואז הוא נופל שאולה במהירות בלי הדרגה כלל, ומי יודע אם במשך הנפילה יצליח להחזיק בידו עמודי הסולם.

## 11. דף על הדף בבא בתרא דף עט עמוד א

בגמ': כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו וכו'. נופל בגיהנום וכו'. רבינו המהר"ל בנתיבות עולם (נתיב התורה פרק א') ... אולם, רב דימי הרי אינו מדבר, במי שהוא פורש לגמרי מדברי תורה. אלא, במי ש"מרפה עצמו מדברי תורה" בלבד, שהוא כנראה פחות ממי שפורש מן התורה. ואם כן, מדוע עונשו כה גדול עד שהוא נופל בגיהנום, שהוא עונש קשה יותר מעונש ה"אש" הנזכר בדברי רב.

ומסביר המהר"ל את דעת רב דימי שם, ואלו דבריו; לפי שהתבאר לך פעמים הרבה, כי התורה נותן המציאות לכל, שבשביל התורה הכל נברא, וכאשר מרפה עצמו מדברי תורה, אם כן הוא פורש עצמו (כלומר, לא פורש ממש, אלא מחליש את הקשר שלו עם התורה), מן עיקר המציאות. ולכך, אין ראוי לו רק הגיהנום, שהוא הפך זה. שהגיהנום ציה וצלמות ואינו בכלל מציאות, רק אבדון הוא. ומפני כך אמרו בפרק חלק (סנהדרין, צב א), אמר רבי אלעזר, כל בית שאין דברי תורה נשמעין בו בלילה, אש אוכלתו וכו'. עד כאן דברי רבינו המהר"ל שם.

## 12. מהרש"א על בבא בתרא דף עט/א

גמ' כל הפורש מד"ת אש כו'. ובמאמר שני שינה לומר כל הפורש עצמו מד"ת כו' ונראה לומר דבמאמר קמא הוי כל הפורש פועל יוצא דמיירי בשנים שכל א' פורש ומבטל את חבירו מד"ת דאש אוכלתן ומייתי מקרא דאיירי נמי בלשון רבים ונתתי

פני בהם דהיינו שכ"א פירש את חבירו מד"ת כי מהאש יצאו וגו' כי כל זמן שעוסקים בתורה ומחדידין זה את זה בפלפול מחממים זה את זה כאילו הם באש כמ"ש באלישע וע"כ היא להם כחומת אש דמגנא ומצלא ואין אש אחר שולטת בהם דאין אש אוכל אש ומשפירשו ויצאו מן חומת האש הזה הרי אש אחר שהוא אש של עכו"ם שולטות בהם וכן ת"י על פתגמי אורייתא דיהבינן מגו אישתא עברו ועממי דתקיפין כאשא ישיצינן אבל במאמר בתרא אמר כל הפורש עצמו שהוא מצד עצמו ביטל מד"ת ה"ז גופל בגיהנם ומייתי נמי קרא דאיירי בלשון יחיד אדם תועה מדרך השכל וגו' והוא כי שכלו של אדם תועה ויסכל בכמה דברים אבל התורה הוא דרך השכל שלא יכשל בו ואמר אף היחיד בעוה"ז תועה ופורש עצמו מן התורה שהוא דרך השכל הנה ישיג בגיהנם הרבה שותפין לו כמ"ש בקהל רפאים ינוח ושומר אין רפאים אלא גיהנם כו' ...

### 13. ספר דבר יעקב

[א] א"ר יהודה אמר רב כל הפורש מדברי תורה אש אוכלתו וכו' כי אתא רב דימי א"ר יונתן כל הפורש עצמו מד"ת גופל בגיהנם - המהרש"א בח"א מקשה מה ההבדל בין המימרא של רב יהודה למימרא של רב דימי, ולמה רב דימי קאמר כל הפורש עצמו מד"ת. ובהג' רבי בצלאל כהן כתב שבעין יעקב הגירסא בדברי רב דימי כל המרפה עצמו מד"ת.

המהרש"א מבאר דרב יהודה מיירי בשנים שכל אחד פורש ומבטל חבירו מד"ת, ורב דימי מיירי במי שמצד עצמו מבטל עצמו מד"ת.

בלב אליהו [ח"א מאמר מעשה הצדקה וקדושת המחשבה] מבאר שרב דימי אמר כל הפורש עצמו מד"ת, היינו שהעצמות שלו פרוש מד"ת כיון שטרוד בעניני פרנסה וכד'. ולכן עונשו שגופל

לגהינם ואינו חמור כ"כ להיות אש אוכלתו. אבל רב יהודה אמר כל הפורש מד"ת, היינו שאינו טרוד ויכול בנקל ללמוד, אלא שפורש מרצונו מד"ת, אז נענש באופן יותר חמור שאש אוכלתו.

### 14. רש"ש מסכת בבא בתרא דף עט עמוד א

ד"ה מים. וגם אין מדיחין בשר כו'. תמוה: א) דלא מציינו הדחה בבשר רק בקרבים וכרעים. ב) דמפורש בזבחים (כ"ב) דמכונסים כשרים לזה. ג) דזה לא מיקרי ראוי למזבח. וזאת י"ל עפ"י מש"כ בסמוך בהא דקרי לבהמת בע"מ ראוי לב"ה. גם מש"כ דמכונסים פסולים לניסוך עמש"כ בסוכה (מ"ה ב) בס"ד:

### 15. תוספות מסכת בבא בתרא דף עט עמוד א

מועלין בו - [1] פ"ל בקונט' שיש מעילה במה שהניח חפציו בבור ואין נראה לר"ת דאמר בהשולח (גיטין דף לט.) ובפרק קמא דסנהדרין (דף טו. ושם) דהמקדיש עבדו אין מועלין בשערו משום דאיתקש לקרקעות אלמא דאין מעילה במחובר ואמר נמי בפרק ודל חטאת (מעילה דף יג. ושם ד"ה ומועלין בהן) הדש קלעילין בשדה הקדש מעל ואמר שמע מינה אבק מעלי לה משמע דוקא אבק שנתלש כבר אבל מחמת השדה לא מעל כיון שהוא מחובר [2] ואר"ת דשייכא מעילה בבור כגון שעקר חוליא מן הבור ונהנה ממנה.

### 16. רמב"ם יד החזקה - הלכות מעילה פרק ה

(ה) אין מעילה אלא בתלוש מן הקרקע אבל הנהנה בקרקע עצמה או במחובר לה לא מעל אפילו פגם כיצד החורש שדה הקדש או הזורע בה פטור נטל מאבקה ונהנה בה ופגמה מעל הדש בשדה הקדש מעל שהאבק שלה מועיל לשדה והרי נהנה באבק ופגם השדה וכן אם חרש שדה הקדש כדי להעלות אבק לעשב שנתן בה ונטל העשב מעל הדר במערת הקדש או בצל אילן או שובך של הקדש אע"פ שנהנה לא מעל וכן המקדיש בית בנוי הדר בו לא מעל אבל המקדיש עצים ואבנים ובנה בהן בית הדר שם מעל כמו שיתבאר:

### 17. תוספות גיטין דף לח/ב

ונראה לפרש גופיה לא קדיש פ"ל ליאסר בהנאה כמו בהמה טמאה שמועלין בה וכן בקרקע אם עקר ממנו חוליא ואפילו במחובר איסורא מיהא איכא

## 18. תוספות תמורה דף ג/א

לא נהנין מדרבנן - והקשה הר"ר יעקב למה לנו לומר דרבנן היא דלמא מדאורייתא היא כיון דמרבין מאיש איש שנודרין העובדי כוכבים כישראל דכה"ג אמר (מעילה דף ז:): בשלמי ישראל דלא נהנין דאורייתא דאע"ג דאין בהן מעילה וצ"ל כיון דאין בהן קדושה לענין פיגול נותר וטמא אין בו קדושה נמי לענין הנאה דאורייתא:

## 19. תוספות נדרים דף י/א

אדם מביא כבשתו - מדנקט לשון נקיבה אלמא דבשלמים איירי ותימה דמאי תקלה שייך בשלמים והלא אין מעילה בשלמים וי"ל דנהי דמעילה ליכא איסור דאורייתא מיהא איכא ...

## 20. בית יוסף יורה דעה סימן רכא

ואע"ג דאין מעילה במחובר (מעילה יח:): מ"מ איסורא איכא

## 21. תוספות מסכת בבא בתרא דף עט עמוד א

ואין מועלין במה שבתוכו - דלא אמרינן שיקנה חצר הקדש כמו שקונה חצר הדיוט דחצר משום יד איתרבאי ולא מצינו יד להקדש.

## 22. חדושי הרמב"ן על מסכת בבא בתרא דף עט/א

והא דאמרינן מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכו. שמעתי משום דלא קניא חצר להקדש דמשום יד איתרבאי ואין יד להקדש, וכן פ"ה הר"ר שמואל ז"ל, ויש לומר אי נמי קניא ליה אין מעילה בזכיתה:

## 23. חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף עט עמוד א

בור ואחר כך נתמלא מים שובך ואחר כך נתמלא יונים מועלים בהם ואין מועלים במה שבתוכו. וקשיא לן והא כשבאו שם זכה בו ההקדש מדין חצר, י"ל שאין חצר להקדש דחצר משום ידה איתרבאי ולא מצינו יד להקדש, וכן פירש רבינו שמואל וכן פירשו בשם ר"י, עוד פירשו בשם ר"י ז"ל שאין מעילה אלא בקדושת פה ולא בדבר הקדוש מאלין דמעילה גבי קדושת פה כתיבא, ומ"ד יש מעילה בגידולין היינו משום דודאי דעת המקדיש היה עליהם כיון דסוף גידולין לבוא, אי נמי דבכלל קדושת פה דאילן הם כיון דמיניה נפקי.

## 24. ספר קצות החושן סימן ר ס"ק א

ותמיהני דהתם מסקינן בגמ' פ"ק דמציעא (יב, א) דאע"ג דחצר משום יד איתרבאי לא גרע משליחות, ולמה לא יהיה שליחות להקדש דהא הני כהני שלוחי שמים כמ"ש במשנה (ג פ"ד מנדרים), וכשהגזבר עומד בצד כל הני, דהשתא הוי חצר המשתמרת תקני להקדש...

והנראה לפענ"ד בזה... א"כ ממילא בהקדש דליכא תורת יד כלל א"כ חצר נמי ליתיה, ואפ"ל משום שליחות, דגם שליחות דחצר ליכא אלא הדומה ליד ואין יד להקדש וזה ברור. והרמב"ן בחידושו שם פ' הספינה (ב"ב עט, א) כתב ז"ל: והא דאמרינן אין מועלין במה שבתוכו, שמעתי משום דלא קניא חצר להקדש דמשום יד איתרבאי ואין יד להקדש, וכ"כ הר"ר שמואל ז"ל וז"ל: א"נ קני לה, אין מעילה בזכיתה עכ"ל.

ונראה טעמא משום דאין מעילה אלא בהקדש שהוקדש ע"י אדם, אבל זה שאינו קדוש ע"י דעת אחרת מקנה אלא ממילא זכי לה הקדש בתורת חצר אין מועלין בו...

## 25. ספר קובץ שעורים ח"א - מסכת בבא בתרא דף עט/א

(רצח) תוד"ה ואין מועלין במה שבתוכו דלא אמרינן שיקנה חצר הקדש דחצר משום יד איתרבאי ולא מצינו יד להקדש, וכן הוא ברשב"ם שם, וקשה דהתינח בבור ואשפה אבל בשדה ואילן דהפירות הן ממילא של בעל האילן ואין צורך לקנין חצר בזה מ"ט דמ"ד אין מועלין, וע"כ צ"ל הטעם כמ"ש הרמב"ן משום דלא נתקדשו בקדושת פה, וא"כ למה הוצרך הטעם דאין חצר להקדש, וצ"ל לדעת תוס' ורשב"ם דבהא גופא פליגי הנך תנאי, דמ"ד אין מועלין בגידולין טעמו משום דלא הוקדשו בקדושת פה, ומ"ד יש מעילה בשדה ואילן סובר דאין צורך לקדושת פה לענין מעילה, ומ"מ מודה

בבור ואשפה דאין מועלין, וע"כ צ"ל הטעם משום דאין חצר להקדש, והרמב"ן סובר דאין מעילה רק בקדושת פה, אלא דס"ל בגידולין כיון שגדלו מכה קדושת פה מועלין בהן, אבל בבור ושובך מודה דאין מעילה דלא באו מכה קדושת פה, וכן הוא להדיא בשיטה בשם הר"ן, ונמצא דמחלוקת תוס' והרמב"ן בטעמו דמ"ד יש מעילה בגידולי שדה ואילן, וכותיה קי"ל כמ"ש הרמב"ם בהל' מעילה. וכן כתב הרשב"ם בסוגיון דקיי"ל כר' יוסי דנימוקו עמו, ולא כן דעת רבינו יונה כאן:

(רצט) והנה לכאורה נראה דמחלוקת תוס' והרמב"ן תלוי בזה אם חיוב מעילה הוא משום גזל ממון גבוה או שהוא משום קדושה ואיסור הנאה, דאי נימא דמשום גזל הוא, אין צורך לקדושת פה, כיון דחצר קונה להקדש והוי ממון גבוה ראוי למעול בו, אבל אי נימא דחיוב מעילה אינו בשביל גזל ממון אלא מפני חילול הקדושה, אז יש לחלק בין קדושת פה לקדושה הבאה מאליה, והנה מצינו שנחלקו תוס' והרמב"ן במשכיר בית לחבירו והקדישו המשכיר, דדעת תוס' דאסור להשוכר לדור בו, והביאו ראיה מערכין דכ"א דפריך בגמ' היכי דיר ביה במעילה קאי, והרמב"ן בקונטרס אחרון למס' כתובות (הנדפס בתוך חידושי הרשב"א) כתב דמותר להשוכר לדור בו, והביא שם שכן מפורש בירושלמי אלא שצריך להעלות שכר להקדש, וסוגיא דערכין מיירי במשכיר בית סתם, אבל במשכ"ל בית זה אין הבית נאסר על השוכר מפני הקדשו

של המשכיר, ולכאורה היה נראה בטעם מחלוקותן בזה בספק הנ"ל, דאי נימא דחיוב מעילה הוא משום גזל ממון גבוה א"כ בשוכר אין כאן גזל, וכמו שאם מכרו המשכיר להדיט יכול השוכר לדור בו כל זמן שכירתו ואין הלוקח יכול לעכב עליו ה"נ בהקדשו, דלא עדיפא מכירה לגבוה ממכירה להדיט, דמדברי הרמב"ן גבי חצר נראה דחיוב מעילה אינו משום גזל דצריך דוקא קדושת פה, ולענין משכיר דעתו דמותר להשוכר לדור בו, וכן לשיטת תוס' דאסור להשוכר לדור בו ואם דר בו מעל, כמו שהוכיחו מגמ' דערכין היכי דייר בו במעילה קאי, שאין שייך גזל בכה"ג ומוכת מזה דחיוב מעילה אינו משום גזל, ולענין חצר דעתם דאין צריך לקדושת פה:

**(ש) אבל באמת אין הכרח כלל מזה, די"ל בדעת תוס' דחיוב מעילה אינו משום גזל אלא משום קדושה, ומ"מ מועלין גם בקדושה הבאה מאליה, משום דע"י קנין גבוה ממילא חלה קדושה על החפץ הנקנה, וכן לדעת הרמב"ן דאין מועלין בקדושה הבאה מאליה, משום דס"ל דחיוב מעילה אינו מטעמא דגזל, מ"מ ס"ל דמותר להשוכר לדור דכיון דזכות השכירות אינו שייך לגבוה ממילא אין לו משום קדושה, דהקדושה אינה חלה אלא על מה שהוא ממון גבוה:**

## 26. ספר דבר יעקב

והרמב"ן בתרתי"א א] אם יש חצר להקדש, לפי התוס' אין חצר של הקדש קונה ולפי הרמב"ן קונה, [וכ"כ בהדיא התור"י דחצר הקדש קונה וכן כתב קה"ח [סימן ר-א] בדעת הרמב"ן ב] אם יש מעילה בממון הקדש שלא הוקדש בקדושת פה, לפי התוס' יש מעילה ולפי הרמב"ן ליכא מעילה. [ור' יונה כתב שאין חצר להקדש וגם אין מעילה היכא דליכא קדושת פה].

הר"ן מביא ראייה מהא דקאמר ר' יהודה שאין מעילה בגידולי הקדש אע"פ שגידולים ודאי היו ממון הקדש אלא ראייה שאין מעילה היכא דליכא קדושת פה.

ומקשים הדב"א [ח"א סימן כא-טז בהגה] והקו"ש לפי הרשב"ם והתוס' שביארו הטעם משום שאין חצר להקדש, הניחא לענין בור ושובך אבל מה הטעם של ר' יהודה שאין מעילה בגידולי הקדש, הרי הם בודאי ממון הקדש כיון שגדלו בשדה הקדש. [ותירצו הדב"א והקו"ש שהתוס' מודים לסברת הרמב"ן אליבא דר' יהודה, שסובר שאין מעילה בגידולין משום שליכא קדושת פה, ורק לפי ר' יוסי שסובר שיש מעילה בגידולים ואינו מצריך קדושת פה הוצרכו תוס' לבאר שבמי הבור ואשפה ליכא מעילה כיון שאין חצר להקדש. ומוסיף הדב"א דאף שהדיבור המתחיל של תוס' קאי אדברי ר' יהודה, מ"מ עיקר תירוצם לפי ר' יוסי, אלא דכיון שהטעם נכון גם לפי ר' יהודה לכן העמידו דבריהם כבר ברישא. והרשב"ם [סוד"ה הכי] באמת קאי אליבא דר' יוסי, [ובטעמיה דר' יהודה עיין להלן אות י].

ויוצא לפ"ז שר' יהודה ור' יוסי נחלקו האם בעינן קדושת פה או שגם בקדושה דממילא איכא מעילה, וקיי"ל כר' יוסי שא"צ קדושת פה [קו"ש]. [הר"ן] הריטב"א מבארים מחלוקת התנאים, שלכו"ע בקדושה דממילא ליכא מעילה, ופליגי האם גידולים של הקדש היו קדושה דממילא או כיון שצמח ממה שהוקדש בקדושת פה, גם הגידולים מיקרי שהוקדש בקדושת פה.]

ה] תד"ה אין וכו' דלא אמרינן שיקנה חצר הקדש כמו שקונה חצר הדיוט דחצר משום יד איתרבאי ולא מצינו יד להקדש - א. תוס' ס"ל שליכא מעילה כיון שהקדש אינו קונה, אבל אם ההקדש היה קונה היה מעילה.

הרמב"ן, התור"י, ר' יונה, הריטב"א והר"ן תירצו שהקדש קונה בחצר אבל כיון שקדוש ממילא ולא הוקדש בפה, ליכא מעילה. ונחלקו התוס'

## 27. ספר דבר יעקב

ב. המג"א והמ"ב [סו"ס קנד] מביאים מספר האגודה שכתב שהמוצא כסף בחצר ביהכ"נ זכה בו, ואין החצר קונה עבור ביהכ"נ כיון שאין חצר להקדש. המגן גיבורים ורע"א בגליון השו"ע כתבו שזה תלוי במחלוקת תוס' והרמב"ן.

## 28. ספר מנחת חינוך - מצוה קכז - אות ז

[ז] ואין מעילה אלא בתלוש מן הקרקע, אבל הנהנה מן ההקדש המחובר לקרקע, כגון שדר במערת הקדש וכיוצא בו במחובר לקרקע אין חיוב מעילה. ובתלוש ולבסוף חיברו כגון בית, פוסק הר"מ כאן פ"ה הל' ה' דאם הקדיש בית בנוי הדר בו לא מעל, ואם הקדיש עצים ואבנים ובנה בהם בית הדר שם מעל, ועיין כסף משנה כאן. ובמשנה למלך כאן עמד על הר"מ שסותרים דבריו, שכתב בפ"ו מערכין ה"ל וז"ל, המשכיר בית לחבירו וחזר והקדישו הרי זה קודש ופקעה השכירות והדר בו מעל, מבואר בדבריו דאף הקדיש בית בנוי מועל הדר בו, והניח בצ"ע, וגם הלחם משנה בערכין שם עמד בזה [וע"ע לקמן ד"ה ומצאתי וד"ה ובשער]. המקדיש עבדו אין מועלין בו דאיתקש לקרקעות, ואפילו בשערו העומד לגזוז, מפני שמשביח במחובר הוא ליה כמחובר ואין מועלין. ונראה דאפשר דהרבה דברים שנתמעטו ממעילה כגון המחובר לקרקע וכדומה, כל שאינו מפורש דאסור להנות רק מדרבנן, לא איתמעטו רק ממעילה אבל מ"מ איכא איסורא דאורייתא להנות, כמו שלמים שכתבנו לעיל [אות א'] דאף דאין מועלין מ"מ אסור מן התורה [וע"ע לקמן אות כ"ט]. וצ"ע בזה ובהרבה דברים שמבואר שפטור ממעילה אם יש איסור תורה או לא, ועיין מה שכתבתי לעיל [אות ב'] בשם הצ"ח. ועיין ר"מ פ"ו מערכין הי"ז שכתב המקדיש כל נכסיו והיו בהם עבדים הרי גופם קודש ואסור להנות בהם עד שיפדו, אינו מבואר אי אסור מן התורה או דרבנן, ומצד הסברא נראה לי שהוא איסור תורה. ומצאתי בשער המלך פ"ג מאישות ה"ג פסקא המתחלת ותו, שמביא בשם ספר מוצל מאש [סי' מ"ד] ליישב דעת הר"מ פ"ו מערכין ה"ל במה שכתב דהמקדיש בית מעל השוכר, שהוא תמוה דהא פסק כאן דאין מעילה בבית שבנאו ואחר כך הקדישו [עיין לעיל אות ו'], ומביא בשם תשובת הרשב"א הובא בבית יוסף יו"ד סי' רכ"א [ד"ה כתב הרא"ש בתשובה] אע"ג דאין מעילה במחובר איסורא מיהא איכא, וכוונת הר"מ שכתב דמעל היינו איסור מעילה [ולא מעילה ממש קאמר דהא אין מעילה במחובר], עי"ש. נראה דסברתם דמן התורה נאסר דעל דרבנן לא היה כותב הר"מ סתם מעל, כן נראה. ועוד דעל דרבנן אינו צריך להביא ראיה מהרשב"א, דמפורש להדיא בתוספתא [מעילה פ"א הי"ב] הובא בכסף משנה כאן פ"ה ממעילה הל' ה' ובשער המלך שם, דהדר בצל מערה דהיינו מחובר מעיקרא לא נהנין ולא מועלין, מבואר דאין נהנין, על כרחך דעת הרשב"א דאיסור תורה איכא, כן נראה ברור. ובשער המלך שם מחלק חילוק נאה, הא דתלוש ולבסוף חיברו הוא כתלוש ומועלין, היינו במעילה על ידי הוצאה מרשות לרשות דזה ילפינן מעבודה זרה, עיין תוס' מעילה י"ח ע"א ד"ה ואומר, ובעבודה זרה הוא הוצאה מרשות לרשות [שמשנה עצמו מרשות גבוה לרשות אחר], ושם תלוש ולבסוף חיברו הוא כתלוש הכי נמי במעילה, אבל בנהנה לחוד בלא הוצאה מרשות לרשות, זה לא ילפינן מעבודה זרה רק מסוטה ומתרומה, ושם הוא תלוש ולבסוף חיברו כמחובר ואין בו מעילה. ובזה מיישב קושיא הנ"ל דדברי הר"מ סותרים, דכאן פסק דאין מועלין ובהל' ערכין פוסק דמועלין ומחלק כהנ"ל עי"ש, ודבריו נכונים:

## 29. ספר מנחת חינוך - מצוה קכז - אות ח

[ח] ומועלין בגידולי הקדש, כגון שהקדיש שדה וגדלו עשבים בתוכו או הקדיש אילן והוציא פרי מועלין בפירות ובעשבים. אבל מה שאינו גידולי הקדש כגון הקדש בור ונתמלא מים אין מועלין במים, עיין בבבא בתרא ע"ט ע"א שכתבו הרשב"ם ד"ה הכי קאמר והתוס' שם ד"ה ואין, דלא אמרינן דחצר הקדש קונה להקדש, דחצר מטעם יד ואין יד להקדש, אם כן לדבריהם אפילו איסור דאורייתא ליכא דאינו הקדש כלל מן התורה. ובתוספות יום טוב מעילה פ"ג משנה ו' [ד"ה ואין] תמה על זה, הא חצר מטעם שליחות ג"כ, ויש שליחות להקדש דהנהו כהני שלוחי דרחמנא נינהו [עיין נדרים ל"ה ע"ב]. והרמב"ן בב"ב שם כתב, אף אי נימא דיש חצר להקדש, מ"מ כיון דלא נתקדש בקדושת פה רק מאליו הוא על ידי שנקנה להקדש אין בו מעילה, ולדבריו אפשר דיש איסור תורה כמו שכתבתי לעיל. ובקצות החשן סי' ר' [סק"א ד"ה ברשות] פלפל בדברי הרמב"ן ...

## 30. יד רמה על בבא בתרא דף עט/ב

ואי שדה ואילן מחלוקת אמאי מחליף. נהי נמי דדין גבוה כדין הדיוט דמי, הדיוט כי הא גונא נמי קני, שהמוכר את השדה מכר את התבואה המחוברת לקרקע. וכי תימא דילמא כי פליגי בשדה ואילן גבי קמייתא דמיירי בריקנין ונתמלאו, אבל בתרייתא דהקדישן מליאין כי פליגי בבור ושובך פליגי. לא ס"ד, חדא דמדאיירי בפלוגתא קמייתא ברקנין ולא איירי במלאים, ובתרייתא איירי במלאים ולא איירי בריקנין, ש"מ דבתרויהו כי פליגי בחד אנפא פליגי, או תרויהו בבור ושובך או תרויהו בשדה ואילן. ומאי דשייר בקמייתא אשמועינן בבתרייתא, דאשמועינן קמייתא ריקנין וקמ"ל בתרייתא מליאין. ותו מדקתני בבתרייתא ורבי אלעזר בר' שמעון

מחליף, ולא קתני ורבי אלעזר בר' שמעון אומר חלוף הדברים, ש"מ האי מחליף שיטתו קאמר, דגבי ריקנין דקאמר ת"ק מועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן, וקאמר ר' אלעזר בר' שמעון מועלין בהן ובמה שבתוכן, אבל במלאין מהחלפת השיטה, דקם ליה ת"ק בשיטתיה דרבי אלעזר וקם ליה רבי אלעזר בשיטתיה דת"ק. אלמא הני תרתי פלוגתא דריקנין ומלאין תרוויהו בחד אנפא פליגי, ואי קמיאת בשדה ואילן בתריתא נמי בשדה ואילן. דת"ק סבר הקדישן מלאין מועלין בהן ובמה שבתוכן, ורבי אלעזר בר' שמעון מחליף שיטתו וסבירא ליה במלאים (כמאן) [כמאי] דסבירא ליה לתנא קמא בריקנין דמועלין בהן ואין מועלין במה שבתוכן ואי בשדה ואילן פליגי אמאי מחליף:

### 31. תוספות מסכת בבא בתרא דף עט עמוד ב

אימור דשמעין ליה לרבי מאיר כגון פירות דקל כו' - תימה מהיכא שמעין לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם היינו מדתנא האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שאשתחרר כו' דאמר ר"מ מקודשת כדאמר בהאשה רבה (יבמות דף צג:) והוא לא עביד דאתו דמי יודע דישחררנו רבו ומפרש רבינו שמואל דמיירי שהבטיחו רבו לשחררו כדאמר בס"פ ארבעה אחין (שם דף לה.) דשמעה מבי מרה וריב"ן מפרש דכל הנהו עבידי דאתו כגון חציו עבד וחציו בן חורין ושפחה נמי חציה שפחה וחציה בת חורין ונהגו בה מנהג הפקר שכופין את רבה לעשותה בת חורין כדאמר'י בהבא על יבמתו (שם דף סו.) ולאחר שימות בעלך ואחותך בגוססין ושיחלוץ לך יבמך דמצות חליצה קודמת למצות יבום א"נ בחולצת ולא מתייבמת וקשה דאמר בפ"א (כתובות דף נח:) המותר ר"מ אומר הקדש ומפרש בגמ' דקדוש לאחר מיתה קאמר דאמר ר"מ מקדיש דבר שלא בא לעולם אע"ג דלא עביד דאתו שתמות היא קודם הבעל ולא אפשר לאוקומי בגוססת שהרי עושה מלאכה כדתנן הרי זו עושה ואוכלת וי"ל בחולה וזקנה וה"ר אליעזר מפלייר"א אומר דכיון שהגוף בעולם אלא שאינו ראוי לקנין כמו כל הנך חשוב כמו עבידי דאתו ומותר דקדוש אע"פ שאינו בעולם ולא עביד דאתי שתמות האשה קודם מ"מ כיון שהמותר מיהו עביד דאתי חשוב הוא כאילו בעולם כבר ואם היה בעולם לא הוי בעינן שיהא זה עביד דאתי שתמות היא לפני הבעל וא"ת והא דפר"ך הכא מי יימר דאתו הא לא בעינן דעביד דאתו בדבר שישנו בעולם והמים הן בעולם וי"ל הא לא חשיב בעולם כיון דליתנהו קמן עוד וי"ל דפירות דקל וכולהו דליכא בהו אלא מי יימר אחד חשיב עביד דאתו ובפרק המפקיד (ב"מ דף לג: ושם) לא חשיב כפל עביד דאתי משום דאיכא טובא מי יימר כדאמר התם מי יימר דמיגנבא ואת"ל דמיגנבא מי יימר דמשתכח גנבא ואת"ל דמשתכח גנבא דלמא מודה ומיפטר אבל קשה מהך דהכא אע"ג דליכא אלא חד מי יימר לא חשיב ליוני שובך ולמי הבור עבידי דאתו ומיהו בלאו הכי קשיא לר"י אמאי לא חשיב להו עבידי דאתו כמו פירות דקל שהרי אורחא דמילתא הוא שמתמלא שובך יונים וכן הבור מתמלא מים כשהגשמים יורדין שלא הו שותים בכל א"י אלא מי גשמים ועוד קשה דמשמע אי הו עבידי דאתו הוה ניחא ליה אכתי תקשי ליה היאך המים והיונים קדושים אפי' אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם שהרי מכה חצרו של הקדש אינם קדושים דאין חצר להקדש כדפרישית לעיל ומכה מה שמקדיש נמי אינן קדושים דהיאך יכול להקדיש דבר שלעולם לא יבא ברשותו ולא יזכה בו לעולם [1] ונראה לר"י דה"פ מי יימר דאתו לרשותו שיזכה בהן דודאי לא יבואו לעולם לרשותו ואמאי מועלין במה שבתוכן והלא אין כח בידו להקדישן כיון שלא באו לרשותו ומשני בבאין דרך חצרו לבור ודרך שובכו לשובך שזוכה בהן תחלה לפיכך יש כח בידו להקדישן [2] ורשב"א פירש דאי עבידי דאתו ניחא דמצי להקדישן דמצינו לפרש כגון שהקדיש בור ושובך על מנת שיש לו כח בבור ושובך לזכות במים וביונים לצורך הקדש.

### 32. חידושי הר"ן מסכת בבא בתרא דף עט עמוד ב

אימור דשמעת ליה לר"מ כגון פירות דקל דעבידי דאתו הני מי יימר דאתו - וא"ת בלאו הכי נמי היכי קדיש אפי' לר"מ. דהא ודאי כי אמרי' אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם היינו דלכשיבא לעולם ויהיה שלו יהא קדוש. כגון מקדיש פירות דקל שלו. אבל כאן אם באין לשובך ולבור לתוך של הקדש הן באין ולא קנאן הוא מעולם והיאך יחול הקדשן, [3] תירץ הרמב"ן ז"ל דאי לאו משו' פירכא דמי יימר דאתו הוה מצי לאוקומה כגון שאמ' בור זה לכשיתמלא מים יהא הקדש הוא ומימיו, דבכה"ג בור קדוש דאית' בעולם ומים נמי לר"מ קדשי שהרי לתוך שלו הן באין, ומאי ריקנין דקת' ברית' דאמ' בשעה שהן ריקנין, ומ"ה לא קשיא להו בגמ' אלא מי יימר דאתו, ובמסקנא דאסיקנ' במים הבאים דרך חצרו וביונים הבאין דרך שובכו מתוקמ' כפשטה אפי' בהקדש /בהקדיש/ בור עכשיו ומים לכשיבאו לעולם שהרי מתחלה בחצרו הן באין, והא דאמר'י הכא דלא שמעי' ליה לר"מ אלא במילי דעביד דאתי, קשיא, דהא שמעי' ליה בעל מנת שתתגיירי ושתשתחררי, דלא עביד דאתי, ומה שפר"ש ז"ל כגון דחזי' דדעתה לאיגיורי וכגון שהבטיחה רבה לשחררה, לא מסתבר, דמנא לן דר' מאיר לא אמרה אלא בכה"ג דמקשי הכי, ועקרו של דבר כתבתיו בריש פ' המפקיד בס"ד.

### 33. ספר דבר יעקב

ה' קא"ד - וה"ר אליעזר מפליירא אומר דכיון שהגוף בעולם אלא שאינו ראוי לקנין חשיב כמו עבידי דאתו וכו' - ביאור הסברא י"ל דנחלקו האחרונים מה החסרון שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. [הלבוש [סימן רט-ד] כתב הטעם משום שאין לקנין על מה לחול. והנ"י [ב"מ סו:] ביאר הטעם משום שלא סמכה דעתיה. וסברת ר"מ דאיכא סמיכות דעת היכא דהוי עבידי דאתו. ולפ"ז מובן שאם הגוף בעולם איכא סמיכות דעת.

### 34. תוספות מסכת בבא בתרא דף עט עמוד ב

ויונים הבאים דרך שובכו לשובך - תימה לרשב"א דאיך יכול להקדישן הקדש גמור שימעלו בהן והלא אינו זוכה בהן זכיה גמורה דקי"ל בהניזקין (גיטין דף נט) דאין בהן גזל אלא מפני דרכי שלום ואומר רבינו יצחק דבביצים ואפרוחים זוכין מן התורה.



### 35. ספר דבר יעקב

י"א] תד"ה יונים וכו' תימה לרשב"א דאיך יכול להקדישן הקדש גמור שימעלו בהן והלא אינו זוכה בהן זכיה גמורה וכו' – הדב"א [ח"א סימן כא-טז] מבאר שהני שאית בהו גזל מפני דרכי שלום, לא קני להו אפ' מדרבנן ואיסורא הוא דרמיא עליהו, ולכן מקשים התוס' שאינו יכול להקדישם כיון שאינם שלו אף מדרבנן.

ר' יונה [ד"ה עלה] תירץ דקיי"ל כר' יוסי שס"ל [גיטין סא.] שהוי גזל גמור מדבריהם, ולכן כיון שהוי ממון גמור מדבריהם, כשהקדישו הוי הקדש גמור מה"ת ומועלין בהם. אבל הרמב"ם [זכיה א-ג] פוסק כמו ת"ק דר' יוסי שאינו זוכה בהן והוי גזל מדרכי שלום כמש"כ המ"מ שם.

### 36. ספר דבר יעקב

יג] מתנ' יחידאה היא דתניא מכר בור לא מכר מימיו ר' נתן אומר מכר בור מכר מימיו – הרשב"ם כתב אע"פ שיחידאה היא מ"מ הלכה כסתם משנה, וכן פסק הרא"ש.

אבל הר"ף כתב כיון שיחידאה היא אין הלכה כמתנ'. וכ"פ הרמב"ם [מכירה כז-י] והרע"ב. וכתב הריטב"א שהר"ף והר"ת גרסו כן בגמ', יחידאה היא ולא סבירא לן כוותיה. והכס"מ כתב מוקאמר לשון יחידאה היא ולא קאמר מני ר' נתן היא, משמע שאתא למימר אין הלכה כוותיה.